

Een training in sociale interactie-vaardigheden voor leerkrachten? Waarom zou je?

Dit artikel gaat in op het belang van sociale interactie-vaardigheden voor leerkrachten. Want hoewel je voornaamste taak onderwijs geven is, zijn interactie-vaardigheden minstens zo belangrijk. Het hoe en waarom lees je hier.

Samenwerkingsvaardigheden belangrijker

In de 21^e eeuw zal werk er anders uitzien dan vroeger: meer gefragmenteerd, meer projectmatig, met meer wisselende teams. De leerlingen van nu hebben daarom in de toekomst andere competenties nodig: onder andere ten aanzien van samenwerking, communicatie, kritisch denken en probleemoplossing. Verder zijn eigenschappen als sociaal en cultureel bewustzijn, nieuwsgierigheid en aanpassingsvermogen van belang (World Economic Forum, 2015). De 21^e eeuwse vaardigheden en sociale en emotionele intelligentie lijken nauw met elkaar verbonden (Talvio, 2014).

Veel van deze 21^e eeuwse vaardigheden ontwikkelen leerlingen in sociale settings: via interacties met ouders, vrienden, leerkrachten. In hun schoolloopbaan ervaren leerlingen de interacties met leerkrachten -met name bij sociaal en pedagogisch uitdagende situaties- als heel betekenisvol. Betekenisvol met uitersten: ofwel als het meest lonend ofwel als het meest problematisch: ofwel als steunend ofwel als teleurstellend of zelfs beangstigend (Pietarinen et al., 2010). Daar lijkt een uitdaging te liggen. Wat bepaalt een optimale leeromgeving?

Interactievaardigheden leerkracht kern in optimale leeromgeving

Een optimale leeromgeving is een positieve omgeving waarin welbevinden van de leerling en academische doelen hand in hand gaan. Het omvat naast uitdagende en passende lessen een prettige sfeer en constructieve interacties (Seligman et al., 2009). In een optimale leeromgeving is de interactie tussen leerkracht en leerling effectief, actief en respectvol (Allodi, 2010). De vaardigheden van de leerkracht in sociale interactie met leerlingen wordt aldus algemeen gezien als de kern in een optimale leeromgeving. Het gaat hierbij om sociaal emotionele vaardigheden. Het toepassen van deze vaardigheden heeft belangrijke positieve effecten.

Interactievaardigheden toepassen vergroot intrinsieke motivatie leerling

Het toepassen van sociaal emotionele vaardigheden zorgt voor een positieve relatie met de leerling en bevordert de betrokkenheid (Talvio & Lonka 2019). Inzet van deze vaardigheden vergroten de intrinsieke motivatie van de leerling met als effect meer zelf-regulatie en welbevinden (Deci, Koestner & Ryan, 2001; Leroy et al., 2007). De leerling krijgt zo een actieve rol in zijn leerproces. Om de leerling een actieve rol in zijn leerproces te kunnen geven is het essentieel dat de leerkracht over vaardigheden beschikt om dit proces te ondersteunen (Bandura 2006, Edwards, 2005).

Verder heeft de leerkracht een voorbeeldfunctie. De interactievaardigheden bieden de leerkracht de mogelijkheid een positief rolmodel te zijn. Het is van belang dat de boodschap van de leerkracht over respectvolle omgang met elkaar (en andere waarden) overeenkomen met diens wijze van communiceren in de klas (Lonka et al., 2018). Op deze wijze kan de leerkracht het sociaal emotioneel leren van de leerling optimaal ondersteunen en bevorderen. En daarmee dus ook de 21^e eeuwse vaardigheden.

Interactievaardigheden toepassen vergroot welbevinden leerkracht

Niet alleen voor de leerling, maar ook voor de leerkracht zijn de interacties met de leerling belangrijk. De wijze waarop de leraar handelt is een regulator voor diens ervaren pedagogisch welzijn

(Pyhältö, Soini, & Pietarinen, 2010). Vaardigheden ontwikkelen ten aanzien van sociaal emotioneel leren lijkt invloed te hebben op het welbevinden van de leerkracht. Zo zijn leerkrachten die positieve relaties weten op te bouwen met de leerlingen vaker enthousiast en gemotiveerd over hun werk (Grayson & Alvarez 2008) .

Sociaal emotionele vaardigheden van de leerkracht helpen dus zowel de leerling als de leerkracht verder. Talvio (2019) stelt dat aandacht voor het verkrijgen van deze vaardigheden van belang is. De Gordontraining is een training die de sociaal emotionele vaardigheden versterkt.

Gordontraining: positieve resultaten op kennis en vaardigheden

De Gordontraining TET (Teacher Effectiveness Training) beoogt de leerkracht bovenstaande interactievaardigheden te bieden. Dit is nader onderzocht door Talvio en Lonka (2014). Zij deden onderzoek (vier studies) naar de ontwikkeling van de sociaal emotionele leercompetenties van leerkrachten die de TET- Gordontraining volgden. Het onderzoek is afgenomen bij 70 leerkrachten (44 bij de post-test), van één lagere school en twee middelbare scholen in Finland.

De resultaten:

- De vaardigheden en kennis van de leerkrachten die deelnamen aan de TET waren significant verbeterd. In de vergelijkingsgroep (die geen training hadden gevolgd) was geen verschil te zien.
- De reacties van de leerkrachten over TET waren positief.
- Het algemeen gevoel van welbevinden van de leerkrachten aan het eind van de training liet een kleine positief verschil zien met de leerkrachten die geen training hadden gevolgd. (studie 2)
- De leerkrachten waren in staat de vaardigheden toe te passen zoals bedoeld (kwalitatieve analyse): zo omschreven ze meer in detail gedrag, gevolg van het gedrag en gevoel, in plaats van oordelen en interpretaties te geven. Ook ondersteunden ze de autonomie en zelfstandigheid van de leerlingen meer. In sommige situaties gebruikten de leerkrachten deze vaardigheden slechts gedeeltelijk (studie 3).
- Negen maanden na de training hadden de leerkrachten de vaardigheden nog steeds onthouden. Bijna alle participanten zeiden dat ze TET zouden aanbevelen bij collega's. Verder waren ze realistisch in hun zelf-assessment, ten aanzien van het omgaan met meer uitdagende interacties.

Geconcludeerd kan worden dat de TET training waardevol lijkt te zijn voor het onderwijs in het aanleren van sociaal emotionele vaardigheden aan leerkrachten.

S.Henderson M.A. (2024).

Bronnen

Allodi, M. W. (2010). The meaning of social climate of learning environments: Some reasons why we do not care enough about it. *Learning Environments Research*, 13(2), 89–104.

Bandura, A. (2006). Toward a psychology of human agency. *Perspectives on Psychological Science*, 1(2), 164–180.

Deci, E. L., Koestner, R., & Ryan, R. M. (2001). Extrinsic rewards and intrinsic motivation in education: Reconsidered once again. *Review of Educational Research*, 71(1), 1–27. doi:10.3102/00346543071001001

Edwards, A. (2005). Relational agency: Learning to be a resourceful practitioner. *International Journal of Educational Research*, 43(3), 168–182. doi:10.1016/j.ijer.2006.06.010

Grayson, J. L., & Alvarez, H. K. (2008). School climate factors relating to teacher burnout: A media tor model. *Teaching and Teacher Education*, 24(5), 1349–1363. doi:DOI: 10.1016/j.tate. 2007.06.005

Leroy, N., Bressoux, P., Sarrazin, P., & Trouilloud, D. (2007). Impact of teachers' implicit theories and perceived pressures on the establishment of an autonomy supportive climate. *European Journal of Psychology of Education - EJPE (Instituto Superior De Psicologia Aplicada)*, 22(4), 529–545.

Lonka, K., Makkonen, J., Berg, M., Talvio, M., Maksniemi, E., Kruskopf, M., ... & Westling, S. K. (2018). *Phenomenal learning from Finland*. Edita.

Pietarinen, J., Soini, T., Pyhältö, K., & Jindal-Snape, D. (2010). Learning and well-being in transi tions: How to promote pupils' active learning agency? *Educational Transitions.Moving Stor ies from Around the World*, 143–158.

Pyhältö, K., Soini, T., & Pietarinen, J. (2010). Pupils' pedagogical well-being in comprehensive school—significant positive and negative school experiences of Finnish ninth graders. *European Journal of Psychology of Education*, 25(2), 207–221. doi:10.1007/s10212-010 0013-x

Seligman, M. E., Ernst, R. M., Gillham, J., Reivich, K., & Linkins, M. (2009). Positive education: Positive psychology and classroom interventions. *Oxford review of education*, 35(3), 293-311.

Talvio, M. (2014). How do teachers benefit from training on social interaction skills? Developing and utilising an instrument for the evaluation of teachers' social and emotional learning (Doctoral dissertation). Retrieved from <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-0188 4>.

Talvio, M., & Lonka, K. (2019). How to create a flourishing classroom? An intervention protocol for enhancing teachers' social and emotional learning. In *Positive psychological intervention design and protocols for multi-cultural contexts* (pp. 315-339). Springer, Cham.